

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 37

Mart 2017

Editörler: Elif Emir Öksüz, Deniz Aydemir Döke.

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Pınar Yavuz.

Web Sorumlusu: Burak Sarı.

Ses Teknik Destek: Engin Albayrak.

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği.

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@gmail.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

İçindekiler

İçindekiler	2
Editörden	3
Doğmamış Bebeğe Dokunmak.....	4
Hamilelik Testleri Neden Erişilebilir Değil?	6
CSUN'dan Haberler.....	9
Hüzünlü Kek.....	15
Bahar Yorgunuyum	18
Oyuna Devam.....	23
İmza mı Lazım?	27
(Oidipus'un Kâhini artı Köroğlu'nun Babası) Çarpı Prometheus'un Ateşi Bölü Zaman Çarpı X Eşittir Lucifer'in Işığı:	31

Editörden

Merhaba değerli okurlar,

37'inci sayımızla yine sizlerle birlikteyiz. Bu sayıda da teknolojiden kişisel deneyimlere, tutum ve davranışlardan yasal düzenlemelere kadar uzanan birbirinden değerli sekiz yazımız var.

İlk yazımızda Deniz Aydemir Döke görme engelli anneler için sürdürülmekte olan bir projeden bahsediyor. Ultrason resimlerine bakmak, yerini ultrason resimlerine dokunmaya bırakıyor gibi görünüyor. İkinci yazıda ise Elif Emir Öksüz şimdi erişilebilirliği bir başka açıdan ele alıyor. Görme engelli kadınlar ya da çiftler hamilelik testlerini bağımsız bir şekilde uygulayamıyor. Elif bu ayki yazısında bunun neden gerekli olduğunu anlatırken halen engellilerin üremesinin neden bir önyargı kaynağı olduğunu irdeliyor. Bir sonraki yazımız teknolojiyle ilgili. Dünyada Braille teknolojileri, kabartma ekranlar, kabartma saatler, kabartma tabletler ne âlemde diye merak ediyorsanız Engin Yılmaz tarafından kaleme alınan yazıyı okumanızı tavsiye ederiz. Teknoloji iyi hoş ama bu insanların tutumları beni çileden çıkartıyor diyorsanız Meral Sözen hüzünlü bir kek yapmış ve hepimizi davet ediyor. Bu hüzünlü kek Gülcan Altun'un yorgunluğunu depreştirmiş gibi duruyor. İnsanlardan çok mu şey bekliyoruz, bizi biz gibi göremezler mi dersiniz? İşte tam bu aşamada Pınar Yavuz bize bir sosyal deneyden bahsediyor, çocukların gözünde farklı olmak yetişkinlerin gözünde farklı olmaktan farklı mıdır ki? Pınar bize bir video betimliyor ve bu videonun altında yatanlardan kendi deneyimlerinden de yola çıkarak bahsediyor. İnsanların bu olumsuz tutumları sadece günlük hayatta bitmiyor, onca yasal düzenlemeye rağmen halen körlerin imzası sorgulanıyor, iki şahit getirmesi için tutturuluyor. Tam bu aşamada Sevgi Mart bize hem bir hayalinden hem de körlerin imzasıyla ilgili yasal düzenlemelerden bahsediyor. Son olarak sizi Eylem Yurtsever'in başlıktaki formülünü çözmeye davet ediyoruz. Bakalım geçmiş bize neler söylüyor.

Hepinize iyi okumalar dileriz.

Doğmamış Bebeğe Dokunmak

Deniz Aydemir Döke

daydemird@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

İşte o güzel haberi aldınız, hamilelik testi pozitif çıktı. Doktor randevunuzu aldınız ve doktorunuz bebeğin gelişimini takip etmek için belirli aralıklarla ultrason yapıyor. Bebeğin kalp atışlarını duyuyorsunuz duymasına da ultrasonda bebeğinizi göremiyorsunuz. Bazı doktorlar duyarlı oluyor ve anlatıyor ekranda nelerin görüldüğünü ama bu yine de sizin bebeğinizle ilgili merakınızı gidermiyor. İşte tam bu anda yine teknoloji giriyor devreye.

Üç boyutlu yazıcılar artık çok yaygınlaştı değil mi? Ben bu işin teknolojisinden anlamıyorum pek. Küçük bir Google araştırması yaptım. Üç boyutlu çekilen resimler bazı programlar aracılığıyla dönüştürülüp kolayca üç boyutlu basılıyor gibi duruyor. Ama eğer bir cismin pek çok açıdan resmini uygun bir biçimde çektiyse, sanırım bu resimleri birleştirip üç boyutlu hale de getiriyorlar. Neyse biz bebeğe dönelim. Bir ultrason görüntüsünün kör bir anne için 3 boyutlu basılması sanırım 2015 yılında ilk kez gerçekleşti. Brezilyada bir anne bebeğinin anne karnındaki haline dokunmuş oldu ilk kez. Sonrasında bu durum biraz daha yaygınlaştı. Şu anda Polonya'da bir şirket bu işi yapıyor. Gören ya da görmeyen anneler bebeklerinin ultrason görüntülerini üç boyutlu bastırabiliyorlar. Şirket üstelik bu hizmeti uluslararası da sağlıyor. Polonya'da yaşıyorsanız şirketin anlaşmalı olduğu kurumlardan birinde ultrason çekinmeniz yeterli oluyor. Ama eğer Polonya'da değilseniz ya da şirketin anlaşmalı olduğu tıp merkezlerinden birine gitmiyorsanız hala bebeğinizin üç boyutlu resmini bastırabiliyorsunuz. Bunun için doktorunuzun üç boyutlu ultrason görüntüsünü VOL ya da DCM uzantısıyla bir cd ya da taşınabilir bellekle size vermesi yeterli. Sonra UTERO3D sayfasına gidip online bir sipariş veriyorsunuz. Bunun için bir form dolduruyorsunuz. Şirket size iki seçenek sunuyor. Birinci seçenek ultrason dosyasını

alıp üç boyutlu yazıcıdan çıkarabileceğiniz STL dosyasına, bebeğin görüntüsünü değiştirmeden dönüştürüp size basmaya hazır bir dosya göndermeleri. İkinci seçenek de bu görüntüyü basıp size postayla ulaştırmaları.

Bu şirket bir de proje yapıyor. Engelsiz Bekleyiş (Waiting without barriers) adı verilen projede, kör annelerin bebeklerinin ultrason görüntüleri bir Euro gibi sembolik bir ücret karşılığında basılıyor. Eğer kör anne Polonya'da yaşamıyorsa yine bir Euro karşılığında bebeğin resmi üç boyutlu yazıcıdan çıkarılmaya hazır şekilde size iletiliyor. Bunun için başvuru formunda görme engelli olduğunuzu belirtip bir doktor raporu eklemeniz yeterli oluyor. şirketin proje tanıtımı kısaca şöyle: "Bu, üç boyutlu teknoloji sayesinde, kör annelere doğmamış bebeklerini görmeleri için eşit fırsat yaratan bir proje. Böylece doğum için bekleyiş ve onunla ilgili duygular sıradanlaşıyor ve bu durum görenlerin bir ayrıcalığı olmaktan çıkıyor".

Eğer 3 boyutlu ultrason çekiliyorsanız, bebeğin burnunun size mi yoksa babasına mı benzediğini tartışmaya önceden başlayabilirsiniz belki. Tabi ki bu bir şart ya da gereksinim değil, heyecanlı bir bekleyiş içinde olanlara selam olsun :)

şirketin web sayfasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşabilirsiniz.

https://inutero3d.pl/?page_id=576&lang=en

Hamilelik Testleri Neden Erişilebilir Değil?

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Merhaba Dostlar,

Bu yazıyı size bulutların üstünden yazıyorum. Çok mutlu olduğumdan değil bulutların üzerinde oluşum, dört saatlik bitmek tükenmek bilmeyen bir uçak yolculuğunu verimli hale getirme çabalarımından kaynaklanıyor. Bir konferans için beş gündür San Francisco'daydım. Bu şehir bence İstanbul'a çok benziyor. Bu yüzden midir bilmiyorum ama pek bir kanım kaynıyor. İki kıyıyı bağlayan iki güzel köprü, bir sürü gezilecek yer, adalar, feribot yolculuğu, 72 milletten insan, deniz havası, yokuşlu kalabalık sokaklar, her şeyin daha pahalı oluşu, idrar kokan metro asansörü ve şehri bilmediğini anlayınca yolu uzatan taksiciler... Bana her şeyi İstanbul'u hatırlatıyor.

Şehrin koşuşturması ve konferansın yoğunluğu arasında bu ay ne yazsam diye düşündüm durdum ve sonunda bir erişilebilirlik problemini gündeme getirmeye karar verdim. Bu güne kadar pek çok şeyin erişilebilirliğinden bahsettik; kitaplar, filmler, çizgi romanlar, sokaklar, otobüsler, telefonlar, bilgisayarlar, oyunlar, bankamatikler, internet siteleri ve daha neler neler. Bir konu var ki henüz rastlamadım konuşulduğuna. Bin kulağım bin gözüm yok elbette, belki de ben kaçırmışım, ama eğer konuşulduysa bile bana gelmemiş.

Konumuz "kendin pişir kendin ye" hamilelik testleri, yani şu evde yapılan beş dakikalık testler. Sanmıyorum ki testin sonucunu beklerken heyecanlanmasın insan. Bebek sahibi olmak isteyenler tatlı bir heyecanla, istemeyenler de korkuyla beklerler testin sonucunu. İdrarın içine batırılan çubuğun üzerinde beliren minicik bir çizgi söyler sorunun cevabını.

Her zaman her yerde alışık olduğumuz üzere bu testler de görme engelliler için erişilebilir değil elbette. Öyle ya, görme engellinin bir cinsiyeti var mıydı ki bir de hamile kalabilsin? Hadi kaldı diyelim, şart mı canım kendi kendine test yapması, gitsin bir doktora öğrensin.

Madem doktora gidip öğrenmek mümkün hamileliği, neden var peki bu testler? Çünkü ucuzlar, pratikler ve belki de en önemlisi gizliler. Türkiye’de değil ama mesela Amerika’da sağlık sigortası büyük olay. Gerçekten bir test yaptırmaya parası olmayabilir sigortası olmayan bir insanın. Testin yapılacağı yere ulaşmak, köşe başındaki eczaneye ya da markete gitmek kadar kolay olmayabilir. Kaldı ki hamilelik istendiğinde hemen bir defada gerçekleşen bir şey değil. Bazen aylar boyunca art arda test yapmak gerekebilir. Her seferinde işten izin alıp hastane köşelerinde sıra beklemek işkenceye dönüşebilir. Görmeyen bir kadın, hamileliğini ilk önce kendi öğrenmek ve belki de yeri geldiğinde gizli tutmak isteyebilir. Görmeyen bir çift bebek sahibi olup olmayacaklarını ilk önce kendileri bilmek isteyebilir.

Eğer gören kadınlar bu hakka ve özgürlüğe sahipse, hamilelik testlerinin görmeyen kadınlar için erişilebilir olmaması bir eşitlik sorunudur. Bence bu sorunun temelinde görmeyen insanların ve diğer engelli bireylerin cinsiyetten, cinsellikten ve sıradan bir yaşamdan yoksun, yalnızca engelden ibaret bir varlık olduğu görüşü yatıyor. Zaten biraz geriye giderseniz, engellilerin zorla kısırlaştırıldıkları uygulamalara rastlamanız hiç de zor değil. Hatta biz pek çok şeyi geriden takip ettiğimiz için, engellilerin kısırlaştırılması tartışmasını iki binli yıllarda yaptık maalesef.

Engellilerin üremesi, çevreleri ve toplum üzerinde bir yük olarak görülüyor. Bunun da iki temel nedeni var. Birincisi engelli bireylerin çocuk bakma ve yetiştirme potansiyellerinin kısıtlı olduğuna dair yanlış inanç; ikincisi de bazı engellerin kalıtsal olabileceği ve diğer insanlara yük olacak dünyaya başka bir engelli varlık daha getirileceği korkusu. Bu yanlış inançlar dolayısıyla engellilerin üremesi gibi konular yalnızca kısıtlama başlığı altında ele alınabilecek konular olup çıkıyor. Ana akım cinsel sağlık eğitimlerinde, tıp fakültelerinde, psikoloji bölümlerinde engellilerin cinsel sağlığı, yaşamı konuşulmuyor,

öğretilmiyor. Heteronormatif söylemlere temellenmiş bu eğitimlere hasbelkader erişimi olan engelliler, kendilerinin istenmeyen bir öteki olduğu mesajını alıp kendi cinselliklerinden de uzak yetiştiriyorlar. Rehabilitasyon danışmanı ya da psikoloğu denen, yalnızca engellilerle çalışmak için yıllarca eğitim almış meslek elemanlarının bile çoğu, cinsellik konusunu açmaya tedirgin olduğunu belirtiyor.

Hamilelik testlerinin erişilebilirliğinden girip nerelere geldim değil mi? Toparlamak gerekirse, bu testleri geliştirenler de sizin benim gibi sıradan insanlar. Eğitim ve günlük hayatlarında engelli insanların cinsiyetsiz olduğu mesajını alıp, engellilik ve cinsellik ya da üreme konusu açıldığında önleme ve koruma başlıklarından öteye gidilmediğine şahit olduklarından, görme engelli bir kadının hamilelik testlerine erişimini muhtemelen düşünmüyorlar bile. İnsanoğlunun bundan elli yıl önce aya gittiğini, el kadar aletler sayesinde dünyanın her yanına anında sesli ve görüntülü ulaşabildiğini, koyun kopyaladığını, yüz nakli yapabildiğini düşününce, pozitif çıktığında çizgi göstermenin yanında bip bip yapan bir test tasarlayanın çocuk oyuncağı olduğunu düşünüyorum. Buradan, engelliler için proje yapmak için çabalayan arkadaşlara sesleniyorum: konuşan mobilya ya da mavi kapak toplama gibi şeylerdense ihtiyaçlara kulak verin. Bu arada uçak inişe geçti. Ben de yazımı topladım neyse ki. Bir dahaki sayıda size nereden sesleneceğim bilmiyorum. Kendinize iyi bakın.

Eğer bu yazı biraz canınızı sıktıysa, Deniz Aydemir Döke'nin bu ayki yazısına bakın. Bu konuyla ilgili bazı güzel şeyler de oluyor.

CSUN'dan Haberler

Engin Yılmaz

engin_yilmaz@yahoo.com

Sayı 37, Mart 2017

Selamlar dostlar. Her yılın Mart ayı, körlerin en büyük ve kapsamlı bilişim ve teknoloji fuarına şahitlik eder. Bu fuar California State University ev sahipliğinde gerçekleştiği için CSUN adını almıştır. CSUN hem körler alanında çalışan firmaların en son ürünlerini sergiledikleri çok geniş bir stant alanı sunar, hem de gerçekleştirilen erişilebilirlik seminerleriyle, o yılın destekleyici teknoloji gündemine ışık tutar. Bu yıl da bundan sonra kısaca CSUN Fuarı diyeceğimiz etkinlikler 1-3 Mart tarihleri arasında gerçekleştirildi. Maalesef oralara gidip bu fuarı yerinde izlemek henüz kısmet olmadı, ama fuarda olup bitenleri Blind bargains.com ve CoolBlindTech tarafından aktarılan Podcastlardan izleme olanağımız oldu. Bu yazıda da oradaki en sıcak gelişme ve haberleri sizler için derlemeye çalıştım.

Bana kalırsa en sıcak, en heyecan verici gelişmeler yine Braille cephesindeydi. Özellikle de American Printing House önderliğinde yürütülen Orbit araştırmaları grubunun iki ürünü ilerisi için çok dikkat çekiyordu. Bunlardan ilki, geçen yıl da üzerinde bolca durduğumuz Orbit Braille 20. Orbit 20'nin amacı herkese ucuz Braille ekran edinebilme olanağı sunmak. Hatırlarsanız, Elif de NFB izlenimlerini anlattığı yazısında cihazı tanıtmıştı. 20 Braille hücrelerinden oluşan, bilgisayardan bağımsız da çalışabilen, üzerindeki Perkins tarzı klavyeyle Braille not alma şansına da sahip olduğumuz ve her şeyden önemlisi fiyatı 500 Dolar civarı olacak bir ürün. Tabi cihaz bilgisayara bağlanıp yalnızca Braille ekran olarak da kullanılabilir. Aynı zamanda hafıza kartına dosyalar atılabilir. Esasında 2016 sonunda cihazın satışa sunulması bekleniyordu, ama gecikmeler, zorluklar derken, bugün için telaffuz edilen tarih Mart sonu. Daha önce de yazdığım gibi, Braille teknolojisindeki bu ucuzlamayı çok çok önemsiyorum. Çünkü bu

sayede isteyen her kör bir biçimde istediği her şeyi kabartma ekranlardan okuma şansına sahip olacak ve Braille için gerçek diriliş bu demek.

Orbit 20 ile ilgili çok yazdık, konuştuk, ama beni çok daha fazla heyecandıran diğer bir Orbit araştırma ürünü de ilk kez CSUN fuarında görücüye çıkıyordu: Orbit Graphiti. Graphiti, tek satırlı bir Braille ekran değil, çok satırlı bir Braille tablet. Şu an gösterdikleri versiyonda 20 satır ve 20 sütun bulunuyor. Yani her satırda 20 Braille hücresi. Ancak asıl sürümde 40 satır ve her satırda 60 Braille hücresi konulması planlanıyor. APH ve Orbit Research yetkililerinin deyişyle Graphiti tam olarak etkileşimli bir grafik tableti. İki boyutlu her resim bu ekranda yükseklik bilgisiyle de gösterilebiliyor. Çok ilginç bir özellik var cihazda. Her Pin dört farklı yükseklikte bulunabiliyor. Bu da resimlerin ve grafiklerin farklı renklerini anlamamızı, farklı yükselteleri saptayabilmemizi sağlıyor. Örneğin bir haritadaki dağları, göl, vadi ve denizleri bu farklı nokta yükseklikleri sayesinde rahatlıkla ayırt edebiliyormuşuz.

Bence cihazın çok daha heyecanlanacağınız bir özelliği de mevcut: çizim yapabilmek. Tablet üzerinde parmağımızla istediğimiz şeyi çizip, çizdiğimiz şekli dilediğimiz gibi değiştirip bilgisayar ortamına aktarabiliyoruz. Yani böyle bir cihazla, bir körün rahatlıkla geometri, matematik ve mühendislik tarzı işleri yapması mümkün olacak. Elbette Graphiti de bilgisayara ve HDMI girişi sayesinde televizyon ve videolara bağlanabiliyor, buradaki resimleri gösterebiliyor ve hafıza kartı sayesinde dosya transferi yapılabiliyor. Üzerindeki Perkins stili klavyesi ve joystick sayesinde, bir resmin herhangi bir noktasına zoom yapılarak büyütülebiliyor ve daha rahat bir şekilde objelerin anlaşılması mümkün oluyor.

Graphiti 2017 sonu veya 2018 içerisinde satışa sunulacakmış. Ama Orbit 20 bile planlanan zamanda çıkamadığı için ne zaman ürünü göreceğimiz noktasında kesin bir tahminde bulunmak doğru olmaz zannımca. Fiyatının da yine karşılanabilir olması bekleniyor, kesin bir satış ücreti belli olmamakla beraber. Biliyorsunuz EEEH dergi çıktığından beri bu alandaki gelişmeleri yazıyorum. Umarım günün birinde Graphiti veya benzeri bir şeye canlı canlı dokunma fırsatını da bulup sizlere aktarabilirim.

Esasında CSUN fuarında demolarına rastlayamadığım, ancak Avrupa'da önemli bir yer tutan iki ciddi Braille tablet girişimi daha var. Bunlardan ilki Blitab. Yani Blind Tablet'in

kısaltılmış hali. Bu çalışmayı aslında 2015 başlarında Pınar haber vermişti bize. O yıllarda ürün geliştirmek için bir kampanya yürütüyorlardı. Temel çıkış noktaları basitti. Braille ekran teknolojisi neredeyse 30 yıldır aynı. Pahalı ve hantal. Bu grup ise çok daha ucuza bir Braille tablet yapabileceklerini iddia ediyorlardı. Anlaşılan başarmışlar. Blitab adını verdikleri sistem tam bir tablet aslında. Hem tam sayfa, yani çok satırlı bir Refreshable kullanılmış, hem de dokunmatik olarak Android üzerinde çalışan bir sistem. Yani hem farklı formatlardaki metinler tam sayfa Braille tablet üzerinde okunabiliyor, hem de TTS tarzı teknolojilerle ürün destekleniyor. CSUN da olmasa da cihaz birçok fuarda gösterilmiş ve büyük beğeni almış. Bu tabletin de 2017 yılı içerisinde çıkacağına ilişkin söylentiler olmakla birlikte kesinleşmeden kulak asmayın derim. Bu tür ürünlerin son kullanıcıya ulaşımı zaman alıyor anladığım kadarıyla. Blitab ile daha detaylı bilgiye www.blitab.com adresinden ulaşabilirsiniz.

Bahsetmek istediğim ikinci Braille projesinden ise beni Ömer Yeşiltaş haberdar etti. Felsefesi Blitaba çok benzeyen bu tabletin adı ise Canute. Britanya topraklarında yeşeren bu proje tam bir sosyal model hikâyesi bence ve çok değerli. Britanya'da bir grup kör "yeter artık, biz olmadan bizim için asla" diyor ve Brailleist adında bir oluşum ortaya çıkarıyorlar. Amaçları çok basit: Braille okuryazarlığı gitgide azalıyor, mevcut teknoloji gelişmiyor, hantal kalıyor ve aşırı pahalı. Biz de Braille kullanan aktivist körler olarak bu duruma sessiz kalamayız. İşte bu grup Bristol Braille Technology adında kar amacı gütmeyen bir kuruluşta kimlerle buluşuyor biliyor musunuz? Bristol Hackspace. Yani Türkçesiyle Bristol Hack Alanı. Bu grup kendini Crack yapanlardan kalın bir çizgiyle ayırıyor ve Hack yapmak bir şeyleri inşa etmektir, kırmak değil diyorlar. Amaçları ise teknolojiyi herkesin kullanımına açık hale getirmek. İşte Braille aktivistleri ve Bristol Hackspace gönüllüleri müthiş bir çalışma yaparak bir Braille hücrenin maliyetini 2 pounda kadar düşürmeyi başarıyorlar. Bununla da yetinmeyip, Canute adını verdikleri 40 hücreli ve dokuz satırdan oluşan ilk çok satırlı Braille ekran prototipini üretmeyi başarıyorlar. Yani bu 360 Braille hücrelerinden oluşan 9 satırlı bir tablet. Ve üstelik fiyatının bir iPad Pro veya bir Braille daktiloyu geçmeyeceğine söz veriyorlar. Mevcut teknolojilerden 20 kat daha ucuz yani. Ve diyorlar ki, bu cihazın parçaları da çok rahat bulunur olacak. Bir bisiklet tamir ettirmek kadar kolay olacak her şey. Ben

okudukça hem heyecanlandım, hem de şapka çıkardım projelerine doğrusu. Umarım kağıt kamyonu yener ve böyle açık kaynak kodlu çalışmalar başarıya ulaşır. Projeye ilgili daha detaylı bilgiye <http://www.bristolbraille.co.uk/> adresinden ulaşabilirsiniz.

Biraz önce dedim ya, Canute projesinden beni Ömer haberdar etti. Blitab sürecini de uzun süredir izlemiyordum, geçen Ankara'da gördüğüm Emre Taşgın tekrar anımsattı projeyi bana. İşin garip tarafı da bu ya, her iki proje ya CSUN içinde hiç yer almadı veya bunlarla ilgili tek bir Podcast ya da yazı göremedim. Açıkçası burnuma çok pis kokular gelmiyor değil. Podcastları dinlediğim Blind Bargains sitesinin ana sayfasına şöyle bir göz atıyorum. Karşıma ilk çıkanlar Baum, Hims, HandyTeck, NeoeAccess ve Freedomscientific tarafından çıkarılan Braille ekran tanıtımlarıyla dolu. Zaten podcastların birçoğu da bu ürünleri tanıtıyor. Söz konusu firmaların ürettiği Braille ekranların en ucuzu 2500 Dolardan başlıyor. Bir başka taraf, podcast hazırlayanlar buralardan sponsorluk alıyorlar. Bir zahmet Orbit projesinden bahsediyorlar ama böylesine büyük ve pahalı ürünler karşısında çok çok cılız kalıyor anlattıkları. Bir başka mide bulandırıcı şey daha var. Podcastlar sonrası kendi aralarında bir durum değerlendirmesi canlı yayını yapıyorlar. Onların en çok dikkatlerini çeken ürünler hangileri olmuş dersiniz? Bahsettiğim bu pahalı Braille ekranlar. Tabi aktivizm, herkes için teknoloji gibi kavramlara karınları tok olabilir bazılarının. Ama mutlulukla görüyorum ki, bunları göz önünde bulunduranlar da var.

Aynı şeyi Be My Eyes projesinde de gördüm. Onlarla ilgili küçük bir podcast dinleyebildin ancak. Fakat geçen ay Elif'in de burada çok güzel anlattığı İra ilk sıralarda anlatılıyordu. İra projesine aylık ödememiz gerekli miktar 90 Dolar civarındaymış, biliyor muydunuz? Ve oradaki röportaj veren kadın çok garip şeyler anlatıyordu. Bu sayede görenler körlere kitap okuyacakmış, karşıdan karşıya geçmelerine yardım edecekmiş vs.

Buna karşın tamamen ücretsiz olan Be My Eyes projesinde şu ana dek 34 bin kör 475 bin görenden destek almış. Program 150 ülkede kullanılıyormuş. Çok ilginç destek

alanlar oluyormuş Be My Eyes ile. Hamilelik testini gösterenler, çocuğunun ödevi için yardım isteyenler ve daha neler neler. Önemli de birkaç haber vereyim. Yakında uygulama güncelleme alacak ve Android sürümü de nihayet geliyor. Ayrıca artık yardım kategorileri belirleme, bekleme süresinin azaltılması gibi yenilikler de güncellenmiş sürümde karşımıza çıkacakmış. Hakikaten Be My Eyes bence tüm sorunlarına karşın son iki yılın en başarılı projelerinden biri. Her ne kadar bunu paraya dönüştürmeye çalışan uygulama girişimleri olsa da, hiçbiri Be My Eyes etkisi yaratamayacak bana kalırsa.

Aman Braille cephesindeki önemli bir gelişmeyi anlatmadan bitirmeyeyim. Geçen yıldan beri beklenen Dot Braille Smart Watch nihayet satışa hazır. Bu Braille saat 4 Braille hücresi barındırıyor. Bu hücrelerle o anki saati, dakikayı ve isterseniz saniyeleri görebiliyor, telefonunuzdaki mesajlar ve diğer bildirimleri okuyabiliyor, sayaç ve kronometre kullanabiliyorsunuz. Ve müthiş özelliklerden birisi, diğer akıllı saatlerle karşılaştırıldığında şarjının 2 hafta gibi uzun süre gitmesi. Fiyatının 290 Dolar olması beklenen bu ürünü bakalım 2017 yılı içerisinde koluma takabileceğim miyim? Türkiye'ye nasıl gelecek, göreceğiz. Dot Watch hakkında daha detaylı bilgi için:

www.dotincorp.com

adresine bakabilirsiniz. Siteden aldığım bilgilere göre İngilizce konuşan ülkelerde ürünün çıkış tarihi Nisan olarak görünüyor. Bu yıl içerisinde Fransa, Sudi Arabistan, Portekiz, Danimarka gibi ülkelere de ürün gönderimi görünüyor, ama aralarında Türkiye yok henüz. Sanırım uygun bir distribütör bulamadılar. İlgilenenlerin dikkatine.

Sizlere bahsetmek istediğim son haberim ise Ambutech firmasından. Duyduk ki, Ambutech kış lastiği misali, karda ve yumuşak zeminlerde his gücünü arttıran yeni baston uçları üretmiş. Bu uçlar bastona takılıp sonrasında çıkarılabiliyormuş. Tam olarak ne işe yaradığını öğrendiğimde daha detaylı bir şeyler yazmak isterim bastonlar üzerine.

Nihayetinde, iyisiyle kötüsüyle bir CSUN geride kalmış bulunuyor dostlar. Bence fuara yine Braille tabletler damgasını vurmuş görünüyor, ama halen beklenen ürünler tam olarak çıkmadığı için firmaların son kalan ürünleriyle yetinmek durumunda kalıyoruz.

Bizler beklemeye ve takibe devam ediyoruz. Bundan sonraki ilk teknoloji yazımda bizzat deneyimlediğim bir ürünü anlatmak dileğiyle.

Hüzünlü Kek

Meral Sözen

meralsozen1@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Bazen yanımda ansızın birisi peyda olur... İnsan yaklaşmadan önce bir ses çıkarır, öksürür mesela. Ama yok, illa sinsice yaklaşacak ve gökten inmiş gibi birdenbire önümde belirecekler...

Evimin olduğu sokağa dönerken biraz yavaşladım; artık iş dönüşlerinde hava kararmamış oluyor; güzel tarafı, insanda hala gün bitmemiş hissi uyandırıyor ve böylece enerji veriyor. Ben de bunun etkisiyle eve gidip güzel bir kek yapma hevesine kapıldığımdan, bir an önce eve ulaşmak istiyordum. Yalnız, akşam güneşinin delici ışıkları, tam karşımdan geliyor, gözlerimi, hayır sadece gözlerimi değil beynimin iç kıvrımlarını hedef alıyordu, kaşlarımda ve şakaklarımda müthiş bir ağrıya, tek elimi gözlerimin üstünde siper etmeye çalışarak, sıkı sıkı yumulmuş gözlerimle ve çatık kaşlarımla zar zor yürümeye çalışıyordum.

Komşu amca, ürkütüp de kaçırmak istemediği bir kuşa sessizce yaklaşan bir çocuk muzipliğiyle yanıma sokulup burnumun ucunda bitiverdiğinde, onun acıklı bir sesle sorduğu soruyla karşılaştım: "Nasılsın kızım?"

Görmüyor mu ki evime gitmek için uğraşmaktayım? "Nasılsın?" demenin sırası mı şimdi? İdareten, "İyiyim teşekkürler" dedim. Devam etti amca: "Ben seni her gördüğümde çok üzülüyorum." Yürüyüp uzaklaşıyordum ki, yine devam etti: "Allah sana kolaylık versin, ben sana çok üzülüyorum..."

Bunları duyunca durdum, güneşi arkama alacak şekilde döndüm, içimden ciddiyetsiz bir ses haykırıyordu: "Eyyyyy dayı! Sen kimsin ya?!"

Yine de bir tarafım bu adamı ciddiye alıyor ve ona laflar hazırlıyordu: “Sen kim oluyorsun da bana üzülüyorsun? Asıl ben sana üzülüyorum, ‘Gel yer değiştirelim,’ desen, ben senin yerinde olmak istemem, senin için üzülüyorum evet, aç ve sefil bırakıldığın için değil, onursuz ve gurursuz yaşatıldığın için değil, on üç yaşındaki kızını adamın birine nikâhsız falan verdiği için de değil, ben bunlar için hep sisteme kızdım. Seni cahil ve aç bırakan doymak bilmez bir avuç insana kızdım, sana üzülüyorum çünkü anlamıyorsun, hiç ‘İnsan nedir?’ diye sormamışsın mesela, hiç kendi aklınla düşünmemişsin; ne bileyim, hiç Raskolnikov’la konuşmamışsın, Raskolnikov da seninle hiç konuşmamış mesela... Anlamıyorsun değil mi? Anlamadığın için üzgünüm ve üzgünüm ki sen karanlığa, haksızlığa ve eşitsizliğe ‘hayır’ diyemediğin için ben de üzülüyorum, sen benim sırtımdaki yüksün, israf ettiğin oksijene üzülüyorum.”

Tiradımı bitirip, nasıl eve vardım bilmiyorum; üzerimde bu tatsızlığın ağırlığıyla giriştim kek yapmaya ve başladım kekle konuşmaya:

“Gördün mü?” dedim “Nasıl sinirimi bozdu benim?”

Yumurtayla karışmaya çalışan şeker, çıtır çıtır sesler çıkararak cevap verdi bana: “Sen de ağır konuştun ama. Aşağıladın zavallı adamı, küçümsedin!”

“O aklına geldiği gibi konuşuyor da, ben konuşunca mı sorun oluyor?”

“Buldun aciz adamı kırdıkça kırdın, özünde kötü bir niyeti olmadığını sen de biliyorsun...”

“Bu yüzden her şeyi yapmaya hakkı var mı yani?”

“Hayır ama bu denli incitmen gerekmezdi onu, ailen seni özgüvenli yetiştirmiş, sorgulamışsın, ‘hayır’ demeyi öğrenmişsin, kız çocuğusun diye evlere kapatmamışlar seni, okumuş meslek sahibi olmuşsun, sevmiş sevilmişsin, saygı görmüşsün... Peki ya o adam? Onun hangi koşullarda doğup büyüdüğünü biliyor musun? Hiç koşulsuzca sevilmiş mi? Hiç koşulsuzca saygı görmüş mü acaba?”

“Yeter artık! Sen çok hüzünlü bir kek oldun, haydi fırına.”

Fırından eve tarçın kokuları yayılmasını beklerken, buram buram hüznün yayılıyordu her köşeye. Duymazdan geldim; soğuttum aldım kekimi, ısırđım bir parça, o da ne? Bir

gurme gibi dilimin üstünde gezdirdim de keki, hüzün tadı vardı bu kekta. Bu böyle olmayacaktı, aklım ve vicdanım el birliği yapmış, kek kılığına girmiş rahatsız ediyordu beni. Güzelce dilimledim ve bir tabağa doldurduğum hüzünlü keki alıp dayandım komşunun kapısına.

İçeri buyur ettiler, girdim; uygun bir dille özür bildirecektim. Başladım hayatın her birimiz için zorluklar barındırdığından bahsetmeye. Sonra amca sözü aldı, yine en dokunaklı sesiyle: “Üzülme kızım” dedi, tam da “Anladı,” derken, meğer amacı beni teselli etmeye kalkışmış; şöyle devam etti: “Sen cennetlik bir insansın, bu zorluklara katlanıyorsun ya, Allah seni cennetine koyacak, bu kötü durumun sana bir ödül aslında, Allah sana cennetini verecek.”

“Ya ben inanmıyorsam?” dedim.

Beyninden vurulmuşa döndü; ilk kez sözlerim ona ulaşıyor ve bir anlam ifade ediyordu.

“Eğer öyleyse...” dedi, “İşte o yüzden Allah seni cezalandırmıştır.”

“İnanıyorsam ödül, inanmıyorsam ceza, öyle mi?” dedim, ama boşuna.

İçimdeki Nietzsche cevap verdi bana: “Sen bu kulaklara ağız değilsin.”

“Size afiyet olsun, ben gideyim,” dedim ve evime çıktım; tezgâhın üstünde hala bir tepsi dolusu kek...

Sindirimi kuvvetli arkadaşlara çağırımdır: Hüzünlü kek yaptım, gelin de yiyelim.

Bahar Yorgunuyum

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Evet! Sanırım bahar yorgunuyum. Bizim dergideki Bahar değil, mevsim bahardan yorgunum. Rahmetli bir ablam vardı. Babaannesi bahar gelince onlara; “dikkatli olun, ayağınızı yere sağlam basın, bahar gelince ağaçlar canlanmak için gücünü insanlardan alır” dermiş. Benim de her sene biraz daha iştahla mı çekiyor ağaçlar gücümü nedir anlamadım ama her sene bahar geldiğinde bir kat daha yorgunluğum artıyor.

Bu ay ne yazacağımı düşünürken kafamın boşluğunu, içimin huzursuzluğunu ve bacaklarımın sızısını duyuyordum ki Engin’in gelecek ay için ve Meral’in bu ay için yazdığı yazıları okudum.

Daha önceleri de çeşitli vesilelerle belirttiğimiz gibi biz dergi yazarları yayıma hazırlık aşamasında birbirimizin yazılarını okuyup görüş ve önerilerini alıyoruz. Ben de bu kapsamda Meral’in yazısını okudum ve yaram değildi. Daha doğrusu dün bir olay karşısında kendi kendime düşünürken Engin’in iletisinde aradığımı buldum. Bu doğrultuda biraz içimi dökeyim dedim açtığım Word dosyasına.

Kendimi hiçbir yere ait hissetmiyorum uzunca bir süredir. Ailem, akrabalarım, arkadaşlarım ve işyerim... Ülkem, yaşadığım çevre, mahallem ve apartmanım... Hiçbir yerde değilim ve dolanıyorum ortalıkta.

Kendimi, körlüğümü kendime itiraf etmiş ve kabullenmiş bir ergen olarak bulduğumda, artık ayaklarımı yere daha sağlam basmış ve umutla geleceğe doğru attığım kulaçları hızlandırmıştım lise yıllarımda. Derken fakülte yılları geldi çattı. Ülkenin kabul görmüş bir üniversitesinin, pek çok kişi tarafından hedeflenen bölümünü kazanmıştım. Başım

bulutlarda, ayaklarım boşlukta, yeni ortam, yeni bir hayat, yeni insanlar ve benim aileden uzak bağımsız harekete açtığım ilk yelken. Güzel bir duyguydu özgürlük...

Ancak zaman baş döndürücü bir hızla ilerliyordu. Gerçeklerle yüzleşmek zorunda kalmam uzun sürmedi. Daha üniversite yıllarında başlamıştı kaygılarım. Ne yapacaktım? Nasıl bir iş bulacaktım? Başarabilecek miydim?

Hayatı çok basit mi görüyoruz? Yoksa gerçekten basit de biz mi abartıyoruz? Soruların yanıtlarını hala tam anlamıyla buldum sayılmaz ama yaşamın bana iş kaygısından daha önce bir sürprizi vardı ve iş mücadelesinden önce sağlığımla ilgili savaş vermek zorunda kalmıştım. Ama kafamdaki, ne, nasıl olacak soruları bitmek tükenmek bilmiyordu ve ben körlüğümü kabullenme süreci kadar ötelemek istemiyordum şimdi olması gerekenleri.

Öyle de yaptım. Okuduğum bölümde bana ekmek olmayacağına duyduğum inançla bir kez daha üniversite sınavına girdim ve daha kolay iş görürüm diye eğitimle ilgili bir bölümü kazandım. Ancak o zamanlar aldığım duyumlara göre engelliler öğretmen olarak atanmadan önce bir kurula giriyor ve olur almaları gerekiyordu. Çifte engelliydim ve hastalığım bana yeni kötü sürprizler yapabiliirdi. Bu gerçeği biliyordum. Dolayısıyla benim bu oluru almam çok zor görünüyordu. İkinci öğrencilik serüvenini bir gün tekrar açabilmek ümidiyle rafa kaldırdım. Memurluk için açılan sınavları takibe başladım.

Mülakatında elendiğim ilk deneyimin ardından ikinci sınavda işe alındım ve çalışma hayatı başladı. Tabii ki olması gerektiği gibi kendi bölümümle ilgili bir kadroda değildim. Aslına bakarsanız bu bir ülke gerçeği ne yazık ki. Birçok kişi okuduğu bölümden çok başka alanlarda çalışıyor ülkemizde. Muhakkak duymuşsunuzdur, sınıf öğretmeni yapan astronomi bölümü mezunları olduğunu. Ancak engelliler konu olunca bu elemeler en baştan yapılıyor. Çünkü yöneticiler sistemin düzenlemeleri yapıldığında engelli çalışanların da çok daha iyi işlere imza atabileceklerine inanmak istemiyor veya ekstra gereksiz bir uğraşı sayıyorlar kendilerine bu uyarlama işini.

Tüm bunları niye mi anlatıyorum? Böyle böyle yirmi üç yaşına kadar hep önümde hedeflerim, başarmam gerekenler, aşılacak engeller vardı. Bu iyi bir şeydi. Aşılacak engellerle daha yaşanılabilir oluyordu hayat bence. Memuriyete girişimle birlikte her şey durağanlaştı. Zaman geçiyor, tarihler değişiyordu ve ben selin önündeki bir çöp tanesi gibiydim. Akıntıya karşı kulaç atmak için ara sıra dikeliyordum. Bakıyordum önüme arkama. Anlamsız çabalamalarla direnç katıyordum yaşama. Fakat sürüklendiğim duygusunu atamıyordum üzerimden bir türlü.

Neyse ben bu yazıyı yazmaya başladığımda çok başka şeyler vardı aklımda dedim ya içimi dökmek istedim ve dökerken dökerken çağıldadı yüreğimdeler. Asıl canımı sıkan ise insanlar... Arkadaşlarım veya diğer bulunduğum pek çok ortamda insanların şahsıma yönelik konuşmaları ve ses tonlarından küçük mutluluk, umut ve hayranlık kırıntılarıyla karşılaşıyorum çok zaman. Benimle sohbeti derinleştirip muhabbeti ilerlettiğinde insanların gözlerinde umut ve mutluluk cıvıltılarının arttığına tanık oluyorum çok zaman. Hatta benim de insanlarla samimiyetimin bir yansıması olarak muzip şakalaşmalarına aynı şekilde karşılıklar alıyorum. Salt engelime ilgili olmuyor, bu şakalaşmaların okuyanlarca böyle yorumlanmasını istemem. Yanlış anlaşılmasın. Engelimle ilgili şakalara, haddi aşmadığı sürece, ben de katılırım. Ancak gene de engelli olmayan arkadaşlarım, tanışlarım arasında nedense bir tık geride gibi hissediyorum kendimi. Sanki bir gören rehberliğinde olması gerektiği gibi bakıyorlar bana. Belki de bana öyle geliyordur. Şimdi söylesem, sorsam, "Saçmalama! Sana öyle geliyor. Bunu da nereden çıkardın?" derler zannımca.

Bir örnek vermem gerekirse, uzun bir zaman önce sevdiğim gören bir arkadaşla birlikte diğer bir grup kör arkadaşla buluştuk. Birlikte gezinirken deniz kıyısındaki beton bloğun üzerine oturduk. Arkadaşlardan birkaçı ki onlar da kördü, ayaklarını denizden yana sarkıttılar. Deniz dalgalıydı ve hatta birinin paçaları hayli ıslanmıştı. O bu durumdan rahatsız değil, bilakis hoşlanmıştı. Ancak görenler eminim onun kör olduğu için paçalarını koruyamadığını düşünmüştür. Neyse benim söylemek istediğim asıl şey bu değil. Bu arada ben de bacaklarımı denizden yana sarkıtmak için dönmeye davrandım. Ancak birlikte geldiğim arkadaş dönmemi istemedi. O denizden çok korkan birisidir. Ben

korkmuyordum. Denizle bir sıkıntım yoktu ve yüzme bile biliyordum. Benim canım ayaklarımı denize doğru sallandırmak istiyordu ama o buna izin vermiyordu. Peki bana bunu yaptırmama hakkını nereden kendinde görüyordu? Bilmem anlatabiliyor muyum? O benim sahibim değildi. Ben onun koruması altında bir bebek değildim. O ve ben arkadaşlarımızla buluşmak üzere birlikte hareket etmiştik ve bana görme anlamında rehberlik etmişti, hepsi bu...

Başka kimi durumlarda da sürekli bir sınır ötesinde bırakılıyor gibi hissediyorum kendimi. Onlar bir boyuta geçiyorlar ve bana sen burada bekle diyorlar gibi. Mesela akrabalarımınla paylaştığım bir Whatsup grubumuz var ve orada birçok fotoğraf paylaşıyorlar. Daha önce uyarmış olmama karşın ki benim uyarmama gerek olmadığını düşünmeme rağmen, paylaşılan fotolarda ne olduğuna dair bir etiketleme yapmıyorlar. Fotoğraflardan sonra yapılan yorumlardan o resimde ne olduğunu tahmin ediyorum ben de ya da önemsemiyorum, kaynayıp gidiyor. Gerçi insanın ailesi ve akrabaları söz konusu olunca galiba seni bir kör olarak düşünmüyorlar. Ya kör olmana fazla alışıp adapte oluyorlar ve onların yanında olduğun her an her ihtiyacın giderilmiş zannediyorlar. Veyahut senin körlüğünü kabullenmiyorlar. Dolayısıyla seni kör görmediklerinden ekstra bir şey yapmıyorlar. Aslında hepsi başka olaylarda doğruluyor kendini. Sorun da bu: Ben körüm ve bunu böylece anlamadıkça çözülmüyor hiçbir şey.

Gene insanların seslerinde, seslerine farkında olmadan kattıkları tınıda, o tınının ele verdiği bakışlarında yakalıyorsunuz gerçek duygularını. Yanınızdaki herhangi başka birine baktığı gibi bakmıyor size. Konuşmasındaki üslubunda çok daha fütursuzca sergiliyor bunu. Hem de öylesine bir umursamazlıkla yapıyor ki bunu, ona göre normal, olması gereken tavır bu.

Bunun için en net ve belirgin örneklerden biri, herkesin çok daha iyi algılaması için bu örneği vermek istiyorum, görmeyenler için yapılan bir çalışma. Turkcell'in Hayal Ortağım uygulaması. Oraya üye oluyor ve hizmetlerinden faydalanıyorsunuz. Ben çok etkin kullanmadım bu uygulamayı ancak ilk üye olduğum zamanlarda birkaç kez aramıştım ve hayli ilginçime gitmişti, garipsemiştim. Aradığınızda sistemdeki konuşmacı ses karşılıyor

sizi ve yapmanız gerekenleri söylüyor. Bunu söylerken size, "siz", demek lüzumunu hissetmiyor ama. Mesela "tuşlayın" demiyor da "tuşla" diyor. Bu ne samimiyet bacım, diyesi geliyor insanın. Sen kimsin? Ben kimim? Nereden tanışıyoruz? Siz hiç aradığınız alelade bir çağrı merkezinde dahi sistemin size sen dediğine tanık oldunuz mu? Bunun için engelli olmanız gerekir. Yoksa otomatik ses sizinle asla samimiyet kurmaz. Samimiyet için muhatabının engelli olması şart. Anlıyorsunuz değil mi?

Ey 2017 Martı, sadece soğuşun, referandum çekişmelerin, Almanya ve Hollanda krizinle değil, geçmiş kırk yılın ağırlığıyla bana daha bir kasvetli geldin. Yordun beni. Nisanda toparlamak istiyorum kendimi. Elbette iyilik perisi gelmeyecek ve çevremdeki insanlara sihirli değneğini değdirmeyecek ama ben akışına terk edeceğim olan biteni geçmiş kırk yılda yaptığım gibi.

Oyuna Devam

Pınar Yavuz

pinyav@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Bir sosyal medya deneyinin videosundan bahsetmek istiyorum. Bu video iki sene önce çoklu engele sahip kişiler için çalışmalar yürüten Noemi isimindeki bir Fransız dernek tarafından hazırlanmış. Videodaki ailelere çocukları ile birlikte eğitimsel bir oyuna davet edildikleri söylenmiş. Çocuklar annesi ya da babası ile birlikte önceden hazırlanan bir mekâna geliyor ve aralarında bir paravanla birbirlerini göremeyecekleri şekilde oturuyorlar. Paravanın bir yanında çocuk diğer yanında annesi ya da babası bulunuyor. Karşılarındaki duvarda ise bir projeksiyon perdesi var. Bu perdede, yüzlerini komik şekillere sokan kadın ve erkekler beliriyor sırayla ve çocuk ve ebeveyninden perdede gördükleri kişiyi taklit etmeleri isteniyor. Katılımcılar komik yüzleri taklit ederken çok eğleniyor. Kimisinde gözlerini ve ağızlarını yanlara çekiyorlar, kimisinde dillerini çıkarıyorlar. Fakat sıra son bir kişiye geldiğinde çocuklar ekranda gördükleri kişinin taklidini yapmaya devam ederken, ebeveynler duruyor. Ne yapacağını bilemez bir halde etrafına bakıyor ya da üzgün bir şekilde yalnızca izliyorlar. Hatta bir baba kızının tepkisini görmek için paravanın diğer tarafına bakıyor.

Ne olduğunu tahmin ettiniz mi? Ekranda gördükleri son kişi kafasının arkasındaki başlıktan anladığımız üzere tekerlekli sandalyesinde oturan, göz ve ağız kayması nedeniyle ikinci bir engele de sahip olduğunu düşündüren bir kız. Bu kız işaret parmağını burun deliğine dayıyor ve havaya doğru bakarak gülümsüyor. Onu izleyen tüm çocuklar aynısını yapıyor ama aileler oyuna devam etmiyor. Video “farklılıkları çocukların gözüyle görelim” yazısı ile sona eriyor.

Video ile ilgili çeşitli tartışmalar da yapılmış yorum bölümünde. Bunun bir saygısızlık olduğunu bildikleri için ebeveynlerin taklidi bıraktığını söyleyenler var. Ya da çocukların

ekranda gördükleri kişinin engelli olduğunu anlamadıkları için devam ettiğini, eğer anlasalardı onların da yapmayacağını düşünenler. Bazıları ise ebeveynlerin yalnızca parmaklarını burunlarına sokmak istemediklerini yazmış. Ayrıca videonun ne anlatmaya çalıştığını anlamadım diyenler ya da videonun mesajının, engellilere saygı duymak ve çocuk gibi davranmayı onları üzecek şeylerden kaçınmak olduğunu savunanlar var. En çok yapılan yorum “Ne yani çocuk gibi davranıp engellilerle alay mı edelim?”

Videonun ne anlattığı çok açık. Ortada bir oyun var ve taraflar bu oyundan çok keyif alıyor. Engelli bir kişi dâhil olduğunda çocuklar oyunu sürdürüyor, yetişkinler ise oyundan çıkıyor. Çocuk farklılığı fark etmiyor ya da fark etse de bu onda davranış değişikliği yaratmıyor. Yetişkinler ise önyargı ile yaklaşım uygun olmadığı, ayıp olduğu, karşı tarafı üzeceği gibi çeşitli gerekçelerle engelli kişinin “oyun dışında” kalmasına sebep oluyor. Bunun örneklerini daha önce dergimizde paylaşılan pek çok yazıda da gördük. İşe yeni başlayan kör birine “Neden geliyorsun? Gelmene gerek yok ki “ denmesinden, çayını şekersiz içen arkadaşımızın bardağına sormadan atılan şekerlere; hastane bankosunda muayene için kayıt açtırmak istediğini söyleyen körü değil de yanındaki göreni muhatap alanlardan, yalnızca yardımseverlik temalı ders ünitelerinde yer verilen engellilere kadar engelliler yetişkinler tarafından çoğunlukla oyun dışında bırakılıyor.

Çocuklarla çalışan biri olarak çocukların genellikle farklı olanı hemen algıladıklarını söyleyebilirim. Engellilik de bu farklardan yalnızca biri ve çocuklar bununla ilgili konuşmaktan çekinmiyorlar. Daha önceki yazılarımdan birinde bahsettiğim bir olayı tekrar anlatmak istiyorum. Bir gün tenefüste rehberlik servisine farklı sınıflardan öğrenciler gelmişti. Kimisi benimle sohbet ediyor, kimisi de odadaki dergi ve oyuncaklarla ilgileniyordu. Yanımda üçüncü sınıflardan hafif düzey zihinsel geriliği olan bir kız öğrencim vardı. Ve ikinci sınıflardan bir başka kız öğrenci onu fark edip herkesin duyabileceği bir sesle “O özürlü mü?” diye sormuştu, ben de telaşlanıp duymazlıktan gelmiştim. Ama öğrenci ısrarla bir ki kez daha sorunca ben de sinirli bir tonda “hayır” yanıtını verip kafamı çevirmiştim. O an öğrencinin bunu kasıtlı yaptığını düşündüğümü hatırlıyorum – alın size önyargılı yetişkin davranışı. Fakat sonra o öğrencimin otizmliliği bir

kardeşi olduğunu öğrendim ve bu konuda çok bilinçli bir çocuk olduğunu fark ettim. Hayatında engellilik kavramı vardı ve bu onun için konuşulmaması gereken bir konu değildi.

Yine son sınıfın ikinci döneminde okulumuza nakil gelmiş hem Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu hem de Özel Öğrenme Güçlüğü tanısı olan bir erkek öğrencimiz olmuştu. Düşüncelerini organize etmekte ve odaklanmakta gerçekten çok güçlük yaşıyordu. Dolayısıyla bir sohbeti sürdürmekte ya da bazen karşı tarafın ne hissettiğini anlamakta zorlanıyordu. Bir gün bir sınıf arkadaşıyla tartışarak birbirlerine vurdukları için rehberlik servisinde görüşme yaptım. Görüşme sırasında hem çok fazla ve abartılı el kol hareketleri yapıyor ve karşısındaki ile neredeyse mesafe bırakmayacak şekilde ona yaklaşıyordu hem de bir anda konuyla ilgisi olmayan başka olayları araya sıkıştırıyordu. Dışarıdan bakan bir yetişkin için şaşırtıcı ve gülmek için kendini zor tutabileceği bir manzaraydı diyebilirim. Diğer öğrenci ise son derece ciddi bir yüz ifadesi ile arkadaşını dinliyor, onun yanlış ya da anlamsız cümlelerini sakin bir şekilde düzeltiyor ve kendi düşüncelerini dile getiriyordu.

Tüm bu anlattıklarımın çocukların engellilik de dâhil olmak üzere farklılıklara çok açık ve kabullenici olduğu sonucunu çıkarmak elbette ki yanlış olur. Ama çocukların aile ve öğretmen tutumlarından çok etkilendiğini, dolayısıyla bu yetişkin figürlerinin doğru uyarı ve yönlendirmeleri ile çocukların rahatlıkla farklı olanı kabullenip bir arada yaşama fikrini benimsediğini söyleyebilirim. Az önceki örnekte bahsettiğim hafif düzey zihinsel geriliği ve ayrıca bedensel yetersizliği olan kız öğrencimiz öğretmenin kabulü ve öğrenciyi hiçbir zaman hiçbir etkinlikte dışarıda bırakmaması sayesinde arkadaşları tarafından son derece sevilen ve desteklenen bir öğrenciydi. Yine bir başka sınıftaki hafif düzey zihinsel geriliği olan erkek öğrencimiz birinci sınıfa ilk başladığında olumsuz davranışları olan, arkadaşlarının eşyalarına zarar veren ve onlara fiziksel şiddet uygulayan, cümle kuramayıp isteklerini yalnızca tek bir kelime ile ifade eden ve iletişim sağlayamadığı için daha da saldırgan davranan bir çocuktü. İlk aylarda hem sınıf arkadaşlarının hem de velilerin çok büyük tepkilerine sebep oldu. Sınıf öğretmeni arkadaşım ise tüm bu olaylarda öğrenciyi dışlamadı, aksine korudu, veli ve öğrencilerin onunla ilgili olumsuz

etiketlemeler yapmalarına izin vermedi, çocuğun ebeveyni ile telefonda görüşerek ya da iş yerini ziyaret ederek sürekli irtibat halinde oldu ve bu arada çocukla ilgili yapabileceği çalışmaları yaptı. Bu öğrencinin yıllar içinde geçirdiği değişim ve sınıf içindeki kabulü ise, özellikle ilk geldiği dönem ile kıyaslandığında inanılmaz.

Bülent Ortaçgil ne demiş? “Biz hiç yenilmedik, biz hiç kaybetmedik desem yalan, oyuna devam.” Önyargılarımızı kırmaya çalışırken elbette arada sırada yenileceğiz, arada sırada kaybedeceğiz ama dünyaya bir çocuğun gözüyle bakmayı öğrendiğimizde ve kimseyi oyunun dışında bırakmayıp hep birlikte devam ettiğimizde dünya çok daha güzel bir yer olacak.

Videonun linki:

<https://www.youtube.com/watch?v=WB9UvjnYO90&feature=youtu.be>

İmza mı Lazım?

Sevgi Mart

sevgi.mart@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Merhaba arkadaşlar. Bu ay, biz görme engellilerin imzalarını bir türlü almayı başaramayan noterler, bankalar, tapu daireleri ve diğerlerinin, yaşadıklarını sandıkları, görme engelli nasıl imza atacak sorununa bir bakalım istedim.

Bu tür yerlerde temelde yattığını sandıkları ve bizlere de öyle lanse ettikleri kaygının, bizlerin güvenliğini sağlamak olduğu düşünülür. Oysa çoğunun asıl niyeti hiçte o değildir. Birçoğunun zihninden geçen asıl düşünce (bu noktada, gerçekten çözüm odaklı düşünen ve yardımcı olmak için çaba sarf edenleri tenzih ederim); “Şimdi ben buna bu belgeleri imzalatıracam. Ama görmüyor. İleride bir sorun olursa, belgede yazanları okuyamadığını, ne olduğunu bilmeden imzaladığını söylerse, ben kendimi nasıl kurtarırım.” Ya da “Bu görmüyor, imza atacak ama nasıl atacak? Hangi yöntemle attırayım? Ya benden daha önce hiç bilmediğim bir yöntemi kullanmamı isterse; bir sürü işimin gücümün arasında bir de bununla uğraşacağım.” Veya “Şimdi buna bu belgede yazanları okumak lazım, zaman kaybı olacak, sırada da kaç kişi bekliyor. En iyisi, sizin güvenliğiniz falan deyip; iki de tanık bulayım, imzalatayım, bitsin bu iş. Hem kendimi de kurtarmış olurum. Sonra, ‘Ben imzalamamıştım.’ Falan da diyemez.”. Şimdi bu derin düşünceleri, bunları düşünene kadar bizi dinlese çözümü daha kolay bulacak, bir kenara bırakalım ve bizden imzamız istendiğinde nasıl hareket etmeliyiz ona bakalım.

Bir önceki yazımda da dile getirmiştik. Aslında temelde yatan sorun, toplumun, farklı bireylerinin, farklı işlevleri, farklı araçlar kullanarak yapabildiklerini algılayamaması nedeninden kaynaklanıyor. Neyse, şimdi biz bu olguyu da bırakalım bir yana. Hepimizin kullandığı bir imza yöntemi vardır. Bazılarımız, ismini ve soy ismini yazabilirken; bazılarımız sadece isminin ya da soy isminin baş harfini kullanır. Önemli olan, kullandığınız imza her ne ise, aynı işlem için birden çok yere atarken, hep aynı

imzayı atmanızdır. Bu aşamada bir noktaya daha değinmem gerekiyor. Bir kişinin isim ve soy ismini, kendi el yazısı ile yazıyor olması, o kişinin okuma yazma bildiğinin göstergesi olarak kabul ediliyor. Bu durumda, biz görme engelliler okuma yazma biliyoruz ancak Latin Harflerini kullanmıyoruz. Dolayısıyla, Braille isim soy isim yazarak; okuma yazma bildiğimizi kanıtlayabiliriz diye düşünüyorum. Zira, benim okuyup yazabildiğim yazı odur. “Peki bunu nasıl yaparız?” dersiniz, hani Braille yazı tabletleri vardır. Çok büyük değildir. Rahatça çantanızda taşıyabilirsiniz. Üzerinde minik dikdörtgen boşluklarda 6 noktalar vardır ve harfleri, çivi kalem ile yazmanıza yararlar. Düşünsenize arkadaşlar, imzamızı atmak gerektiğinde adımızı soyadımızı bu tabletlerle yazdığımızı. Aslında, bu muhteşem bir çözüm olabilir. Böylece, noter ya da işlem yapan banka görevlisi, işlem yaptıran ilgilinin hem görme engelli olduğunu hem de okuma yazma bildiğini kanıtlayacak delili elde etmiş; biz de bildiğimiz yazı ile adımızı soyadımızı yazıp imzamızı atmış oluruz. Ama bu da bir zorunluluk değil elbette, isteyen bu yöntemi tercih edebilmeli. Burada bir hayal kurarak; gittiğimiz noter ya da banka görevlisinin, işlemlerimiz tamamlandıktan sonra masadan Braille yazı tabletini ve kalemını çıkarıp; “Buyurun, adınızı soyadınızı yazıp imzanızı atın.” dediğini düşünmek istiyorum.

Bir sonraki aşamada gelen tereddüt ise, imzalayacağımız belgenin ne olduğunu gözlerimizi kullanarak okuyamayacağımızdan, o belgenin ne olduğunu anlayamayacağımız varsayımı aşamasıdır. Bu süreçte de hemen hepimizin cebinde bulunan akıllı telefonlar devreye giriyor. Bu telefonlara yükleyerek; bir belgenin fotoğrafını çekip; hemen o anda metne çevirerek okuyabileceğimiz harika uygulamalar var. Bunlardan bir tanesi, tüm işletim sistemleri ile uyumlu olan ve benim de sürekli kullanıp çok iyi sonuçlar aldığım Office Lens uygulaması. Bizden imza talep eden noter, banka ya da tapu dairesi veya herhangi bir kurumda, imzalamamız gereken belgenin fotoğrafını çekip metne dönüştürerek, hemen o anda ve orada okuyabileceğimizi görevlilere anlatmamız gerekiyor.

Aslında birçok kurum artık eğitilmiş görme engelli ile hiç okuma yazma bilmeyen insanın birbirinden farklı olduğunu yavaş yavaş idrak etmeye başladı ve kendi yasalarında da

buna ilişkin düzenlemeler yaptı. Bu konu ile ilgili en önemli düzenleme, Noterlik Kanunu'nda var. En önemli diyorum çünkü imzamız lazım olduğu zaman en çok noterlerle sorun yaşıyoruz. Noterlik Kanunu'nda yapılan düzenleme ile artık bir görme engelli, noter tarafından yapılan düzenleme şeklindeki işleme imza atması gerektiğinde görme engelinin rızası aranacak. Kendisi isterse iki tane şahit bulundurulacak, kendisi istemediği takdirde noter, imzanın şahitler huzurunda atılması yönünde görme engelli bireyi zorlayamayacak.

Noterlerde yapılan düzenleme şeklindeki işlemler, noterin metnini bizzat kendisinin hazırladığı işlemlerdir. Örneğin vekâlet vermek, araç satışı gibi. Bu tarz işlemlerde, belgenin metnini biz yazmadığımız için, içeriğini de anlayamadığımız düşünülmekte. Bir başka ifade ile bizim o metne yazılmasını istediğimiz şeylerin tamamının yazılıp yazılmadığını kontrol edemeyeceğimiz, yani belgeyi alıp gözlerimizi kullanarak okuyup anlayamayacağımız önyargısından hareket edilmekte. Günümüz teknolojik gelişmeleri göz ardı edilmekte. İşte tam da bu aşamada, biz imzalamamız gereken belgeyi telefonumuzda mevcut uygulamayı kullanarak okuyabileceğimizi karşımızdakine anlattığımız zaman, sorun büyük ölçüde çözülecektir. Diyelim ki böyle bir uygulama yükleyemeyeceğiniz bir telefon kullanıyorsunuz. O zaman, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün Türkiye Noterler Birliği'ne 2016 yılı sonlarında yazmış olduğu bir yazı var. O yazıda yer alan önerilerden yararlanacağız. Şöyle ki; bir görme engelli, noterde düzenleme şeklinde işlem yapacağı zaman, bu işlemin metninin kendisine e-mail ya da kısa mesaj ile gönderilmesini talep edebilecek. Böylece, metni okuyup; isteğine uygun olduğu kanaatine varırsa, belgeyi imzalayacak. Tabi bu durumda noter kendisine bir tutanak düzenleyerek; belge metninin, sizin e-mail adresinize mail ya da cep telefonunuza kısa mesaj olarak gönderildiğini, telefon numaranız ya da e-mail adresinizi de yazarak; metin içeriğini bu şekilde okuyup imzaladığınızı belirtecek. Bu aşamada, yaptığımız işlemlerde halen tanık isteyen noterlere bu önerinin ve Noterlik Kanunu'nun hatırlatılması gerekmektedir. Ayrıca, noter tarafından düzenlenecek bu tutanağa da itiraz etmemek gerekiyor.

Bankalar için, Bankacılık Hizmetlerinin Erişilebilirliğine Dair Yönetmelik ile zaten gerekli düzenlemeler getirildi. Buna göre, bankalar görme engelli müşterilerinin talep etmesi halinde hesap ve kredi sözleşmelerini incelemeleri için yeterli süreyi tanımak zorundalar. Ayrıca, bankalarla ilgili mevzuatta hiçbir dönem bir görme engelli müşteriye iki tanık huzurunda imza attırılacak şekilde bir düzenleme yer almadı. Böyle bir düzenlemeyi kendi iç genelgeleri ile de getiremezler, çünkü bu hem Türk Ticaret Kanunu'na hem de Türk Borçlar Kanunu'na aykırı olur. Kanuna aykırı bir iç düzenlemenin uygulanabilme ihtimali de yoktur.

Tapu daireleri ve diğer kamu kurumlarında da hem Hukuk Muhakemeleri Kanunu hem Türk Borçlar Kanunu ve hem de Türk Ticaret Kanunu ile görme engellilerin, kendileri talep etmedikleri durumlarda imzalarını iki tanık huzurunda atmaları zorunluluğu kaldırıldı. Bu da demek oluyor ki; iki tanık dayatması tüm yasal düzenlemeler ile yok edildi. Bu anlamda, hiçbir kurum ya da kuruluşun görme engelli birey bir yere imza atarken "Bana iki tanık getir." talimatına yasal bir dayanak kalmadı.

İşte sevgili arkadaşlar, imzamız tüm yasal düzenlemelerle, tanıksız da atmış olsak, geçerli hale getirildi. Hepinize tanıksız imzalı işlemler.

(Oidipus'un Kâhini artı Köroğlu'nun Babası) arpı Prometheus'un Ateşi B l  Zaman arpı X Eşitir Lucifer'in Işığı:

Eylem Yurtsever

eylemyurtsever@gmail.com

Sayı 37, Mart 2017

Bu ne biçim bir başlık, değil mi değerli okuyucular? Başlık mı formül m  belli değer... Vallahi haklısınız... Birbirleriyle ilgisiz olacağı düşünülen bir sürü Şeyi bir form lm ş gibi önünüze öylece serdim. Serdim sermesine de; neden yaptım bunu? Bu Şeylerin ne alakası var? Biliyor musunuz, aslında o kadar özetleyici bir başlık oldu ki, başlığımla gurur duyduğumu söylesem herhalde abartı olmaz.

Bu yazıyı, dergimizin yazarlarından Meral Sözen'in geçen ayki yazısından ilham alarak yazmaya başladım. Oidipus neden gözlerini k r etti? Gerçeği görmemek için. Daha doğrusu gerçeği göremediğinden kendisini cezalandırmak için. K hin neden k rd ? Gerçekleri gördüğü için...

Eee, Köroğlu ve Prometheus da nereden çıktı peki? Lucifer neden eşitliğin sağında durmakta tek başına? Merak etmeyin dostlarım... Bu sorularınızın hepsine cevap bulacaksınız bu yazının sonunda.

 nce Köroğlu'dan başlayayım. O kadar tragedyanın yanında bizim destanlarımızdan birisinin durması ne kadar da iyi oldu. Bu destanın en sevdiğim destan olması kesinlikle konu dışı ama...

Köroğlu'nun babası... Aslında bizi Şu an ilgilendirecek olan tek zat o. O ve Bolu Beyi. Adının baş harflerini büyük yazmak istemiyorum. O kadar tiksiniyorum kendisinden. O kadar kişiselleştirmişim ki destanı kendi içimde... Neden? Köroğlu'nun babasını k r ettiğinden mi? Hayır... Çocukluğumdan itibaren bu adamdan nefret ediyordum ve hiçbir zaman sebepim bu olmamıştı. Evet... Ben bile, kendimi bu konu hakkında sorguya

çekerken "Yahu Eylem, sen de kör olduğundan mı bu adamcağıza bu kadar üzölüp bu Bolu Beyi alçağına bu kadar kızılıyorsun," diye sormuştum da uzun bir muhakemeden sonra durumun böyle olmadığını itiraf edebilmişim.

Neden? Gerçek... Bu yazıda anahtar kelime gerçek...

Birisinin gerçeğı göremediğinden, sırf bu yüzden, başkasını, gerçeğı görebilen ve iyi niyetle onu sunabilen bir başkasını, cezalandırması yüzünden... İşte bu yüzden nefret etmişim Bolu Beyi'nden...

İşini çok iyi yapardı Köroğlu'nun babası. Bir at yetiştiricisiydi. En cins atları, en iyi şekilde yetiştirirdi. Bir gün Bolu Beyi, dillere destan bir (ya da üç) tay istedi. Bunun üzerine o, çok aradı taradı, kendi elleriyle harika ana-babadan, harika bir tayı doğurtup Bolu Beyi'ne sundu. Lakin tay çok çelimsiz görünüyordu. Sümüklüydü de. Burnuna bir fiske vursan ölecekti neredeyse.

Bolu Beyi bunu gördü. Adamına; işbilir, güvenilir adamına güvenmedi. Sadece kendi gözüne/görüşüne güvendi ve kararını verdi. Bu densiz adam kör müydü yahu! Şu sümüklü tayın halini nasıl oluyor da görmüyordu da kendisine getirebiliyordu utanmadan! Madem bu kadar kördü, gerçekten kör olması da en iyi cezaydı onun için. Sonra o at Kırat, Köroğlu da Köroğlu oldu ve Bolu Beyi'nin belası oldular. Belki de trajik hatasının sonucuydular.

Peki Prometheus'la bu konunun ne alakası var? Ateşi tanrılardan çalan ve cezalandırılan Prometheus'la...

Ateş... Anahtar kelimeyle bağlantılı bir araç. Geceleri gerçeğın görünmesini sağlar. Yemeklerimiz onun sayesinde yenabilir olur. Demir, sayesinde işlenmiştir. Ateş işte yahu... Fazla uzatmaya gerek mi var?

Prometheus'un gözleri neden kör edilmemiştir de başka bir biçimde cezalandırılmıştır? Çünkü o gerçeği görmüş ve kullanmıştır. Bunu tanrılar bile reddedemez. Zaten adı da (önceden bilen) anlamına gelmektedir. Neden zincirlenip ciğeri ölümsüz bir kuş tarafından yeniyor bilmiyorum; ama konu bu değil...

Prometheus tarafından çalındığı an, insanlar ışığı ateşin göstergesi olarak bir kat daha yüceltiler. Aslında ateş gündüz güneşte, gece yıldızlarda ve ayda, fırtınalarda yıldırımlarda... vardı; ama insanların gözünde o sadece ışıktı. Bazen ateş olarak somutlanıyordu; ama ateş, onların zihinlerine ışık olarak aktarılmıştı. Neticede yıldızların ateşi onları ısıtmazdı. Güneşin ışığıyla ateş arasındaki bağ da o kadar güçlü bir şekilde kurulmamıştı zihinlerinde. Güneşin yaptığı fedakârlık, yani yanması, bir kütük gibi kendisini tüketmesi, insanın tasavvurunda yer alamamıştı bir türlü. Bilimsel keşifler sonrasında bile... Güncelleştirememişlerdi bu bilgiyi henüz.

Prometheus'un çaldığı ateş de yıllar sonra, ışık olarak aktarıldı. Yani sadece ateşin bir yan ürününe indirildi. Uzaktan görmelerini sağlayan, yani uzaktan müdahaleyi kolaylaştırabilen bir şeydi ışık. Gerçeğin taşıyıcısıydı. Gerçeği, gözlere taşıyordu. Sonra da Prometheus, Lucifer oluverdi. Namı diğer Işık Taşıyıcısı. Tıpkı Prometheus'a olduğu gibi, o da tanrı tarafından lanetlendi...

Ateş ışık oldu. Neden olduğu gibi değerlendirilmedi de ışığa indirildi? Kâhinlerin gözleri kördü. Neden kâhinler sadece kör olarak betimleniyorlardı? Neden gerçek, ışığı görmek ya da görmemekle bir tutuluyordu? Ateşi görmeyen birisinin dokunduğunda yanması gibi, gerçeği uzaktan göremeyen bir insanın onunla geç karşılaşmasıyla yanacağı mı düşünülüyordu?

Peki ateş sıcak değil miydi aynı zamanda? Çıtırdamıyor muydu? Hissedilip dokunulamaz mıydı?

Evet... Gözle uzaktan, çok uzaktan görülebilir ve önlem alınabilirdi; ama çok önce alınan bir önlem zamanında alınan bir önlemlerle bir tutulabilir miydi?

Her şey zamanlama değil miydi?

Bu sorulara binlercesini ekleyebilirim. Ayrıca, beyinle ilgili keşiflerimiz sayesinde, ışıkla aktarılan şeylerin gerçeği yansıtamayacağını, görsel algı yanılgılarını söylememeye gerek bile yok...

Velhasılı kelam, Lucifer, artık sana ihtiyaç kalmadı, Prometheus'u tekrar gönder ki, bize söylesin, körlük gerçeği görememek değildir. Dolayısıyla kâhin ya da hafız, gerçeği görebildiğine dair bizleri ikna edebilmesi için kör olarak bizden bir sertifika alamayacak, kör olan normal kişilerin de nasıl oluyorsa aynı nedenle, gerçeği göremeyecekleri iddia edilemeyecektir.

Ey Prometheus! Hoşgeldin. Aslında bilim insanlarının, ileri görüşlü devlet insanlarının içinde bize göz kırpmaktaydın. Seni Zeus'un oğlu Herakles kurtarmıştı; ama bizler tekrar zincirledik. Sense sadece bu ileri görüşlü, aslında ileri bilişli, insanlar sayesinde nefes alabiliyor, o ölümsüz kuşun ciğerini didiklemesinden kurtulabiliyorsun.

Seni görüyor ve selamlıyorum.